

УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ В СУЧАСНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Зозуля Валерія Андріївна,

*магістрант I року навчання групи УЗО-20,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: ZozuliaVA@krok.edu.ua*

Актуальність теми дослідження. Модернізація системи освіти є пріоритетним завданням сучасного розвитку України. Провідна роль в цьому належить процесу управління освітньою сферою, від якості якого залежить кінцевий результат реалізації цілей освітніх реформ.

Підходи до управління людськими ресурсами залежать від культури й цінностей, які домінують у суспільстві, від тих структурних змін, що відбуваються в сфері освіти та теоретичних засад менеджменту.

В інноваційному розвитку освітньої системи України вирішальне значення належить фактору культури, що на рівні сучасних закладів освіти розглядається як організаційна культура. Багатоаспектний зміст організаційної культури дає змогу розглядати її одночасно як внутрішнє джерело стимулювання інноваційної активності загальноосвітніх навчальних закладів та як вагомий фактор конкурентних переваг.

Організаційна культура є одним із важливих напрямів розвитку сучасних закладів освіти, що розглядається науковцями як функціональний складник загальної стратегії розвитку закладів загальної середньої освіти.

Об'єкт дослідження: організаційна культура сучасних закладів освіти.

Предмет дослідження: зміст та особливості управління розвитком організаційної культури сучасних закладів освіти.

Мета дослідження: проаналізувати зміст та особливості управління розвитком організаційної культури сучасних закладів освіти, а також розробити тренінгову програму для психологічної підготовки педагогічних працівників до розвитку організаційної культури сучасних закладів освіти.

Виклад основного матеріалу. Важливу роль у реалізації завдань сучасної освіти в Україні відіграють заклади загальної середньої освіти, які згідно з нормативно-правовими документами визначаються як заклади освіти, що забезпечують потреби громадян у загальній середній освіті.

Проблеми діяльності загальноосвітніх навчальних закладів, їхніх місій, завдань, внутрішніх процесів знайшли широке відображення в літературі, зокрема вони висвітлені в працях О. Бондарчук, Л. Ващенко, Л. Даниленко, Л. Карамушки, Н. Клокар, Н. Коломінського, В. Кременя, В. Співак та інших.

Одним із важливих чинників оптимізації діяльності сучасних закладів освіти і забезпечення їхнього розвитку є організаційна культура.

У багатьох джерелах, які аналізують поняття організаційної культури закладів загальної середньої освіти, вказується, що організаційна культура включає, насамперед, цінності та ціннісні орієнтації.

В. Болгаріна у своїх роботах указує на те, що основу організаційної культури закладу освіти як цілісного явища складає, насамперед, система цінностей, які мають бути зрозумілими, доступними і такими, що сповідаються всіма членами колективу [1].

На думку В. Симонова, організаційна культура навчального закладу – це система ціннісних орієнтацій, яка приймається членами організації, спрямовує їхні думки, почуття, вчинки [4].

Ж. Серкіс говорить про те, організаційна культура школи як психологічне явище являє собою сукупність професійних цінностей [3].

Також, вчені зазначають, що організаційна культура, окрім цінностей, які лежать у її основі, поєднує ще і правила, норми, ритуали, церемонії, традиції тощо, які впливають на особливості взаємодії між учасниками освітнього процесу й особливостями взаємодії між ними. Тобто, вказується на те, що організаційна культура відображає поведінково-діяльнісний аспект.

Так, Г. Костенко зазначає, що організаційна культура закладу загальної середньої освіти – це система взаємовідносин і стосунків між членами шкільного колективу, яка ґрунтується на спільності інтересів, цінностей і норм поведінки [2].

На основі здійснення теоретико-методологічного аналізу наукової літератури (М. Елвессон, Л. Карамушка, М. Мескон, В. Сате, Т. Соломанідіна та ін.), з'ясовано, що організаційна культура закладу освіти розглядається науковцями як певна ієрархія цінностей, правил, норм, традицій, церемоній і ритуалів, які прийняті в навчальному закладі й дотримуються його членами.

Під розвитком організаційної культури закладів освіти слід розуміти цілеспрямований рух від уже сформованого її стану до якісно нового, який здійснюється на основі аналізу, осмислення та подолання протиріч, які виникають у діяльності закладів освіти.

Важливими психологічними умовами розвитку організаційної культури закладів освіти є залучення до цього процесу всіх суб'єктів освітнього процесу (керівники (адміністрація), педагогічні працівники, учні та їхні батьки) та їхня психологічна підготовка.

У цілому управління розвитком організаційної культури сучасних закладів освіти передбачає, на думку вчених, реалізацію трьох основних етапів: визначення «реального» стану розвитку організаційної культури; обґрунтування «бажаного» вектора розвитку організаційної культури; розроблення, апробація й упровадження технології розвитку організаційної культури.

Зазначимо, що реалізація названих трьох етапів передбачає психологічну підготовку педагогічних колективів закладів освіти до розвитку організаційної культури, під якою розуміється комплекс знань, умінь і навичок, особистісних якостей, які забезпечують ефективний розвиток організаційної культури, адекватної цілям, завданням і потребам педагогічного колективу й сучасних закладів освіти.

Список використаних джерел:

1. Болгаріна В. С. Реалізація культурологічного підходу до управління навчально-виховним процесом / Культурологічний підхід до управління школою. Х. : Основа, 2006. С. 51 – 82.

2. Костенко Г. Проблема культури американської школи у вітчизняних порівняльно-педагогічних дослідженнях / Порівняльно-педагогічні студії [Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини]. 2010. №3–4. С. 91–98.
3. Серкіс Ж. В. Психологічні умови підготовки керівників загальноосвітніх навчальних закладів до формування організаційної культури школи [Текст]: дис... канд. психол. наук: 19.00.07; Центр. ін-т післядиплом. освіти АПН України. К., 2004. 268 с.
4. Симонов В. П. Системный подход – основа педагогического менеджмента / Педагогика. 1994. № 1. С. 14–19.